

Právo a právní vztahy

JUDr. Petr Dostálík, Ph.D.

28. 3.2017

FF MU Brno

Právní vztahy

- Právní vztahy mezi dvěma (nebo více) lidmi nazýváme *obligationes* (obligace, závazky)
- Základní právní nauky o závazcích byl položen v římském právu
 - klasické římské právo (2 - 3. stol. po Kr.)
 - justiniánské římské právo (533 po Kr.)
- následné úvahy o závazcích 17 - 19. stol.
 - Leyser *Meditationes ad Pandectas*
 - Robert Joseph Pothier *Traite des Obligations*
 - Heineccius, J. G. *Elementa iuris civilis secundum ordinem pandectarum*, Amsterdam 1728
 - Ciuaccius, J. *Opera Omnia. Tomus V.*
 - Puchta, G., F. *Pandekten*. 10. rozšířené vydání, Leipzig, 1866

Právní vztahy

- Vliv římského práva na tzv. kodifikace přirozeného práva
 - Stupecký, J. *Versio in rem*. Studie k §§ 1041 – 1044 vš. ob. zák. Praha 1844.
 - Krčmář, J. *O smlouvě námezdní dle práva rakouského se zřetelem ku právu římského*. Knihovna Sborníku věd právních a státních. A) Řada přírodovědecká č.1. Praha, 1902.
 - Sedláček, J. *Zásady římského práva hledící ke smlouvě depositní*. Sborník věd právních a státních. Praha, 1914, s. 257 – 267.
 - Rouček, F. *Smlouva smluvená*. *Právní obzor*. Bratislava, 1923, s. 1 – 9.

Právní vztahy

- Vliv římského práva na moderní kodifikace
 - Blaho, P. O vztahu občianskeho zákonníka k právu římskému. In Římské právo a jeho odkaz v současném právu (ed. K. Schelle). Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1992
 - Dajczak, W., Giaro, T., Longschamps de brier. Fr., Dostalík, P. Právo římské. Základy soukromého práva. Olomouc, 2013
 - Dostalík, P. Relativní majetkové práva v historické perspektivě. Olomouc, 2014.

Obligace v římském právu

- Gaius: Učebnice práva ve čtyřech knihách: Všechny obligace se rodí buď z kontraktu nebo z deliktu (Gaius 3, 88)
- Gaius 3, 89
 - Obligace věcí (reálné)
 - Obligace slovy (verbální)
 - Zápisem (literární)
 - Pouhým souhlasem (konsensuální)

Obligace v římském právu

- Obligace reálné
 - mutuum
 - commodatum
 - depositum
 - pignus

Depositum

- Dig. 16, 3, 1, 8. s. 164
- Dig. 13, 6, 5, 10. s. 153.

Obligace v římském právu

- Obligace verbální
- Stipulatio:
 - slibuješ mi dát deset tisíc, jestliže mně neučiníš dědicem?
 - slibuješ mi dát deset tisíc, jestliže neurazíš Seia
 - slibuješ mi dát deset tisíc, jestliže si vezmu Maevii?
 - slibuješ mi dát deset tisíc jestliže si nevezmu Maevii?

Obligace v římském právu

- Konsensuální
 - emptio-venditio
 - locatio-conductio
 - societas
 - mandatum

Kupní smlouva

- Dig. 18, 1, 7, 1. s. 131.

Kupní smlouva „za kolik ty jsi koupil“, „kolik mám v peněženke“ platí. Neboť kupní cena není neurčitá, více se totiž neví, za kolik bylo prodáno, než že by byla nejasná pravá cena věci.

- Dig. 18, 1, 35, 1. s. 131.

Je jasné, že právní jednání nemá právní účinky, pokud prodávající si ujedná s kupujícím takto: „za kolik chceš, kolik považuješ za spravedlivé, na kolik si věc ceníš, za tolik ti ji prodám.“

Gaius 4, 130:

Trhová cena musí pak být určitá. Jinak totiž, kdybychom se dohodli na tom, že se věc prodá za tolik, na kolik ji ocení Titius, popřel Labeo, že toto jednání má nějaký účinek. Jeho názor schvaluje Cassius. Offilius (naproti tomu soudí, že) i to je smlouva o koupi a prodeji. K jeho názoru se připojil Prokulus

Kupní smlouva

- Dig. 18, 6, 8, pr. s. 136.

Je nezbytné vědět, odkdy je kupní smlouva perfektní. Od té doby víme, komu náleží nebezpečí věci. A to proto, že od okamžiku perfekce smlouvy spočívá nebezpečí na kupci. A je tedy jisté, co se prodalo, v jakém stavu to je, jaké množství se prodalo a není dohodnuta žádná podmínka, je kupní smlouva perfektní.

Locatio-conductio operis

- Dig. 47, 2, 48, 4. s. 146. Jestliže jsem já tobě předal šaty k vyčištění a ty bez mého vědomí a proti mé vůli jsi šaty vypůjčil Titiovi a Titiovi byly šaty ukradeny. Potom tobě přísluší actio furti, neboť máš custodii k této věci a mně přísluší proti tobě, neboť nenáleželo ti (nebyl jsi oprávněn) věc dát do vypůjčky. Tím, že jsi to učinil, jsi spáchal krádež. To bude případ, kdy může zloděj žalovat zloděje.

Obligace v římském právu

- Obligace z deliktu
 - Furtum
 - Damnum iniuria datum
 - Rapina
 - Dolus
 - Vis ac metus

Damnum iniuria datum

- Dig. 9, 2, 31 s. 172
- Dig. 9, 2, 11, pr. s. 173.
- Dig. 9, 2, 27, 25. s. 179.

Furtum

- Dig. 47, 2, 39 s. 181.
- Dig. 41, 3, 4, 20. s. 129.

Jestliže vytvoříš z kradené vlny šaty, správnější je, abychom pohlíželi na podstatu, a proto to budou šaty kradené.